

Som eneste aktør i Norge tilbyr Høgskolen i Hedmark studier i **turistguiding**. Utgangspunktet er at Norge er for dårlig til å tekkes turistene. I halvannet år blir studentene drillet i natur- og kulturguiding.

Cand. turist

– Gode natur- og kulturguidere innen turisme er en mangelvare i Norge, mener Terje Motrøen.

Høgskolen i Hedmark tilbyr derfor spesialstudie i natur og kulturguiding.

– Studentene gis gode basiskunnskaper om naturlandskap, kulturlandskap og entrepenørskap. I tillegg får de et spesialopplegg i formidlingskunnskap, sier Motrøen, som er prosjektleder og studieansvarlig.

Han har utformet opplegget sammen med førsteamanuensis Anders Bryn.

– Dette studieprosjektet har vi tilbudt rundt om i Norge, med god rekruttering. Resultatet har blitt at to tredjedeler av studentene som har gjennomført er i gang med en guidebedrift. Nå vil svenskene også ha dette tilbudet, forteller Motrøen stolt.

Tilbys svensker

I 2009 vil studietilbudet bli tilgjengelig for svenske studenter, i samarbeid med høgskolen i Dalarna.

Kurset går over ett og et halvt år, er tilpasset vanlige arbeidstakere og gjennomføres desentralisert.

Teorien undervises gjennom høsten og vinteren, men i sommerhalvåret står ekskursjonene sentralt.

Nasjonen ble med på årets kull sin siste ekskursjon. Med buss reiste vi gjennom store deler av Østerdalen, Gudbrandsdalen, Jotunheimen og Vestlandet.

Et større hotellkompleks i Gudbrandsdalen viser hvordan satsing på infrastruktur kan dominere i landskapet. Her bygges det stadig nytt og stort, men den arkitektoniske planen synes fraværende.

Kontrast

I sterk kontrast står et hyttetun på Rusthaugen, med gamle hytter til utleie. Det er drevet av et eldre ektepar. Studentene opplever at deres dedikasjon sier noe om viktigheten av lokal identitet.

– Hit kommer tyskere, dansker og nederlendere, forteller innehaver Bjula Marie Ulsletten.

– Vi har også hatt folk fra Chile og New Zealand.

Utenfra er laftehyttene som i gammel tid, inkludert torv på taket og mose mellom laftetømmeret. Innvendig er det enkel standard, men innlagt vann, dusj og komfyr.

– Seks tyske byungdommer kan være der i en uke for 1800 kroner. De kan fiske i vannet, gå i fjellet og nyte peiskosen på regnværsdager. På mange måter representerer dette ekteparet og deres husmannsplass utenlandske turistenes drømmested, kommenterer Motrøen.

Trekker linjer

Bryn forklarer underveis at mye av det vi ser på som typisk for Norge har sine røtter helt andre steder.

– Treskjæringskunsten og laftinga kom fra utlandet, men lo-

Jeg så ting med nye øyne, og forsto hvilke naturkrefter som har vært på ferde. Det er ganske imponerende.

Yvonne Solheimslid Bjørke, student

kale håndverkere etablerte nye retninger. Utenlandske turister liker at det trekkes linjer bakover i tid til deres egen kultur.

Mange av studentene har allerede i flere år tilbudt utenlandske turister autentiske opplevelser av lokal natur og kultur. Studiets mange ekskursjoner finansieres dels gjennom ekstern støtte. Denne ekskursjonen er støttet av Åmot Kommune.

Motrøen understreker viktigheten av å gjøre Norge attraktivt for turistene.

– Da skal man komme til vakre bygder, noe som krever at stedene har en arkitektonisk plan for hvordan det skal se ut.

Rød takstein

Gjesteforeleser Sjur Harby forteller om sørlandsbyen Tvedestrand, der det er pålagt at alle hus skal ha røde takstein.

– Påbudet møtte mye motstand, men det er ingenting sammenlignet med kravene i Italia. På norske bygder er det sjelden en helhetlig arkitektonisk plan.

Torgeir Garmo ved Steinmuseet er mest oppgitt over den massive utbyggingen av hytter.

– Hyttebygging skjer som oftest i de fineste naturområdene. Landet har blitt totalforvandlet i løpet av 40 år.

– Det var noe som het idealisme, som ingen har hørt om lenger!

Garmo buldrer. Selv tilbyr han gratis guiding til turister. Er han heldig, kjøper de noen steiner av ham.

– Jeg vil heller ha folk med dårlig råd, som jeg kan få et menneskelig forhold til. Folk som kommer tilbake år etter år, og sender e-post i ettertid. Trivsel er viktigere enn topp inntekt!

Vanvidd

Han påstår at de mest vanvittige ideer ser dagens lys.

AUTENTISK TURISME: – Slike hytter og lokal guiding utgjør drømmen for mange ut

Selv om det er viktig med idealisme, så lever ingen av å gjøre noe gratis.

Karin Wiik, student

– En svenske ville bygge hotell med 6000 senger og gondolbaner i Lom. Ordføreren ble veldig glad. Men slike prosjekter går sjelden bra. Lokalsamfunnet kan risikere å stå igjen med en enorm regning.

Han hevdet at unge, friske folk

som vil gjøre noe, blir møtt med byråkrati.

– Dette må dere være forberedt på å kjempe mot, advarte han studentene.

Student Karin Wiik kjente seg ikke igjen i Garmos beskrivelser av byråkratiet. Selv driver hun turistvirksomhet i Rendalen sammen med sin mann.

– Involverer man byråkratiet i prosessen, blir de mer positive. Selv om det er viktig med idealisme, så lever ingen av å gjøre noe gratis.

En annen student var derimot enig i Garmos noe «kritiske» linje. Likevel har han aldri hatt bedre

HUMAN KAPITAL: Gjennom studiet i natur- og kunnskapsturisme ønsker Anders Bryn og Terje Motrøen å tydeliggjøre verdien av human kapital framfor masseturisme.

enlandske turister, påstår førsteamanuensis Anders Bryn.

ALLE FOTO: ANDREAS AUBERT

magefølelse med sin egen turistvirksomhet.

– Det er lett å forutse markedet i årene som kommer, sier Sæming H. Hanestad.

Med sine 58 år er han studiets eldste student.

– Europa nærmer seg Norges

Jeg vil heller ha folk med dårlig råd, som jeg kan få et menneskelig forhold til.

Torgeir Garmo ved Steinmuseet i Lom

prisnivå. Det er store muligheter for kunnskapsturisme i Norge. Man kan annonsere i bladet til det tyske naturvernforbundet, og annonsen vil få fire millioner lesere. Dette er ressurssterke folk.

Katastrofe

Gråten var like rundt hjørnet senere på turen, da den lokale guiden Jens Hogrenning i fra Lodalen fortalte om de to store rasulykene i Lodalen i 1905 og 1936.

Hus og tun ble knust da bølger etter raset skyllet innover småbygdene. Til sammen omkom over 130 personer.

– De indre områdene i Lodalen

Det er lett å forutse markedet i årene som kommer.

Sæming H. Hanestad, student

besøkes hvert år av rundt 2500 utenlandske turister, men denne historien blir alt for sjelden formidlet av lokale guider, sier Bryn.

– Mange tyskere kommer til Norge, og de er ikke vant til naturkreftene. Derfor er denne historien viktig, sier doktorgradsstudent Michaela Nutz fra Østerrike, gjestudent under ekskursjonen.

VERNET: Urnes stavkirke står på UNESCOs verdensarvliste. Her foregår det fremdeles gudstjenester, bryllup og gravferder. Et motiv fra kirkeveggen er å finne på den norske 50-øringen.

STERKT: Den lokale guiden Jens Hogrenning fortalte om rasulykker i Lodalen, der hele familier ble drept. – En sterk historie, syntes mange av studentene.

MEKTIG: Med sine 48 kvadratkilometer og en lengde på omtrent ni kilometer, er Nigardsbreen den mest kjente brearm på østsiden av Jostedalbreen.

– Vi kjenner ikke lenger naturen og respekterer den ikke, for vi vet ikke hva den kan gjøre mot oss, supplerer Studenten Yvonne Solheimslid Bjørke.

Spirer og gror

Foreleserne hevdet at gjengroing av kulturlandskap vil bli en utfordring for reiselivet. Bryn anslår at mye av det som i dag kalles fjellområder, vil være skog om ti år.

– Ettersom det ikke lenger slippes dyr på beite, og fôr høstinga og hogsten er redusert, vil skogen bre om seg. Dette vil redusere tilgjengeligheten og utsikten i landskapet, sier Bryn.

Samme spådommer har han for landskapet rundt Solvorn. Vi kjører med båt over fjorden for å se Urnes stavkirke, som er på UNESCOs verdensarvliste. Oppå en av åsene skimter vi flere gårder som neppe er i drift.

– Snart vil det gro helt igjen og landskapet vil miste sin kulturelle betydning, sier Bryn.

– Gjør det noe, da?

– Alaska og New Zealand har også fjorder, men ikke gårdene, utmarka og kulturen.

ANDREAS AUBERT

andreas.aubert@nationen.no